

Asia: VN/25238/2024

Lausuntopyyntö: Valtioneuvoston asetus teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämisen ja energiatehokkuuden edistämiseen sekä ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen edistämiseen myönnettävästä avustuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Fortum Oyj kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto esillä olevaan valtioneuvoston asetukseen.

Pidämme hyvänä asetusluonnoksen taustalla olevaa tavoitetta kiihdyttää päästöjä vähentävien ja hiilidioksidia talteen ottavien ratkaisujen kehitystä teollisuudessa ja energiantuotannossa.

Tuemme myös hallituksen tavoitetta vahvistaa Suomen investointiympäristön houkuttelevuutta sekä lisätä Suomeen suuntautuvia investointeja ja katsomme, että toimijoiden kannustaminen toteuttamaan mittaluokaltaan suuria puhtaan siirtymän kannalta tärkeitä hankkeita Suomessa on hyvä keino tavoitteen saavuttamiseksi.

Mielestämme ehdotettu avustus (jäljempänä ”investointiavustus”) on tarpeellinen uusien investointiprojektien edistämiseksi ja yksityisen pääoman houkuttelemiseksi. Avustuksen onnistumisen varmistamiseksi on kuitenkin tärkeää, että Business Finlandilla on riittävät resurssit sekä asiantuntemus hakuprosessin sujuvaksi ja tehokkaaksi toteuttamiseksi.

Alla on yksityiskohtaisempia huomioitamme esitykseen.

1 Investointiavustukseen oikeuttavan investoinnin koko ja hyväksyttävät kustannukset

Asetusluonnoksen mukaan investointiavustuksen soveltamisalaan kuuluisivat vain suuret investoinnit. Suurella investoinnilla tarkoitettaisiin sellaista investointia, jonka hyväksyttävät kustannukset ovat yli 30 miljoonaa euroa. Investointiavustuksen määräksi ehdotetaan enimmillään 200 miljoonaa euroa.

Ottaen huomioon investointiavustuksen tavoite kannustaa nimenomaan Suomen talouden kannalta merkittäviin investointeihin, investoinnin kokoa koskeva raja on mielestämme perusteltu. Asetusta tulisi kuitenkin tarkentaa vielä niin, että siitä käy ilmi, voiko yksi yritys saada

investointiavustusta useampaan investointiprojektiin ja mikä on yritys- ja konsernikohtainen tuen yläraja.

Investointiavustukseen oikeuttavien kulujen listaa tulisi täsmentää niin, että sen perusteella on selvää kuuluvatko myös sähkön kantaverkkoon liittymisestä koituvat kustannukset hyvitykseen oikeuttaviin kuluihin. Lisäksi tulisi selvittää ovatko asetuksen lukujen 2 ja 3 hyväksyttävät kustannukset keskenään samat tai miltä osin hyväksyttävät kulut poikkeavat toisistaan.

2 Investointitukeen oikeutetut investoinnit

Avustusta voidaan asetusluonnoksen mukaan myöntää sellaiseen investointiin, jonka vaikutusten arvioidaan kokonaisharkinnan perusteella olevan Suomen ilmastotavoitteiden ja elinkeinopoliittisten tavoitteiden kannalta merkittäviä.

Avustushakemusten vertailussa sovellettavia perusteita on avattu asetusluonnoksessa. Pyytäisimme kuitenkin vielä tarkennusta siihen, liittyykö perusteisiin erityisiä vaatimuksia projektin kypsyysasteeseen tai innovaation osoittamiseen liittyen.

Kriittisten raaka-aineiden hankkeiden osalta pyydämme selvennystä siihen, annetaanko Euroopan komission Critical Raw Material Act (CRMA) mukaisille strategisen aseman hankkeille etusija verrattuna vastaaviin hankkeisiin, joilla ei ole strategista asemaa.

3 Investointiavustuksen hakeminen

Oikeutta investointiavustuksen tulisi asetusluonnoksen mukaan hakea etukäteen Business Finlandilta, joka käsittelee hakemukset ja tekee avustuksen myöntämistä koskevan päätöksen vuoden 2025 loppuun mennessä. Oikeutta investointiavustukseen tulee hakea ennen investointia koskevien töiden alkamista.

Aikaikkuna investointiavustuksen hakemiseen tulee olemaan lyhyt ja investointeja harkitsevilla yhtiöillä tulee olla hyvissä ajoin tieto siitä, milloin hakemuksia voi alkaa jättää sekä vastaavasti, milloin hakuaika umpeutuu. Pyydämmekin, että tieto siitä, milloin hakuaika avautuu ja päättyy, julkaistaan mahdollisimman pian.

Lyhyestä hakuajasta johtuen Business Finlandilla tulee olla hakuajan alkamisesta lähtien riittävät resurssit hakemusten käsittelemiseksi. Hakemusten juuttuminen käsittelyprosessiin lyhyeksikin aikaa voi muodostua esteeksi investointiavustuksen saamiselle ottaen huomioon, että päätös oikeudesta avustukseen on saatava vuoden 2025 loppuun mennessä.

4 Investointiavustukseen oikeuttavan investoinnin valmistuminen

Asetusluonnoksen mukaan investointiavustuksella rahoitettavan laitoksen tai laitteiston on oltava valmis ja toiminnassa 36 kuukauden kuluessa avustuksen myöntämispäivästä eli viimeistään 31.12.2028. Mikäli määräaika ei noudateta, avustuksen viimeistä maksuerää ei makseta tuensaajalle.

Suurten investointien sisäinen käsittelyprosessi, luvitus, kaavoitus, rahoituksen hankkiminen jne. vie aikaa. Investoinnin valmistumiselle ja toimintaan ottamiselle varattavan ajan tulisi siksi olla pidempi kuin 36 kuukautta, esimerkiksi 48 kuukautta, ennen kuin investointiavustuksen enimmäismäärä pienentyy.

5 Investoinnit teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämiseen ja energiatehokkuustoimenpiteisiin

Asetusluonnoksen mukaan investointiavustukseen oikeuttaisi investointi, jonka vuoksi suorat kasvihuonekaasupäästöt avustuksen saajan fossiilisia polttoaineita energialähteenä tai raaka-aineena käyttävästä teollisuuslaitoksesta vähenevät vähintään 40 prosenttia verrattuna avustusta edeltäneeseen tilanteeseen tuotantoprosessien sähköistämisen avulla tai siirtymällä käyttämään uusiutuvaa vetyä tai uusiutuvasta vedystä tuotettuja polttoaineita fossiilisten polttoaineiden asemesta. Toiseksi investointiavustuksen voisi saada investointiin, joka mahdollistaa yhtiön teollisuuslaitoksen energiankulutuksen vähenemisen tuetun toiminnan osalta vähintään 20 prosenttia verrattuna tukea edeltäneeseen tilanteeseen.

Pyydämme tarkkaa kaavaa ja selkeitä ohjeita päästövähennysten laskemiseksi, erityisesti vaatimusta vähentää kasvihuonepäästöjä vähintään 40 % verrattuna aiempaan tilanteeseen. Tämä varmistaisi reilun kilpailun niiden hankkeiden kesken, jotka hakevat rahoitusta hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen.

6 Tukialueet

Asetusluonnoksen 16 §:n mukaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisilla Suomeen sovellettavassa aluetukikartassa nimetyillä tukialueilla tehtävissä investoinneissa avustusta voidaan hankekohtaisen harkinnan perusteella myöntää enintään 20 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista ja avustus voi olla enintään 200 miljoonaa euroa yrityksen osalta Suomessa.

Pyytäisimme vielä tarkempaa selvennystä pykälässä mainituista tukialueista ja niiden vaikutuksesta investointiavustuksen saamisen edellytyksiin.

7 Fossiilisen vedyn vaihtaminen uusiutuvaan vetyyn

Asetusluonnoksen mukaan tukea voi saada investointi, jonka seurauksena teollisuuslaitoksen suorat kasvihuonekaasupäästöt vähenevät vähintään 40 prosenttia.

Pyytäisimme vielä tarkentamaan, onko tukeen oikeutettu myös sellainen investointi, jossa teollisuuden prosesseissa fossiilisen vedyn käyttö korvataan uusiutuvan vedyn käytöllä ja ovatko tukeen oikeutettuja myös vedyn tuotantoon, käsittelyyn ja rakentamiseen liittyvät laitteisto- ja konekustannukset.

8 Muita huomioita

Ymmärrämme, että investointiavustus ei ehdotettavassa muodossa tue vähähiilistä vetyä. Ottaen huomioon sekä uusiutuvan vedyn että vähähiilisen vedyn merkitys tulevaisuudessa toivottavasti merkittävässä vetytaloudessa, myös nämä investoinnit tulisi ottaa joko tämän tai muun vastaavan tukimuodon piiriin. Lisäksi datakeskusten hukkalämmön talteenotto ja hyödyntäminen lämpöpumpuilla tulisi olla tuettavien investointien joukossa.

Lisätietoja: Tuula Gregory, yhteiskuntasuhdepäällikkö, Fortum

(tuula.gregory@fortum.com)

Tuula Gregory
Fortum